

Цыфхэр зыгъэгумэкшхэрэ Йофыгъохэр игъорыгъозэ зэштохыгъэ хъущтых

Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет изэхэсигъоу тыгъасэ щылагъэм тхъамэтагъор щизэрихъагь Адыгейм и Лышхъэу Күмпил Мурат. Джирэктэ щылэ үкли тапеклэ зэшүаахынхеу щыт йофыгъохэм аш щатегушылагъэх.

Кымэфэ лъэхъаным коммуналь нэ отраслэр зэрэфхъазырыр. Мышкэ къэгушылагь Адыгэ Республикаем псөольэшынымкэ, ЖКХ-мкэ үкли гъогу хъизмэтымкэ иминистрэу Валерий Картамышевыр.

Республикэм щаухэсигъ зэхэбүйтэгэе планкэ заджэхэрэ, аш тегээпсхыхъагьэу унэхэм якъэзэфбэн изыфэзэхъазырын макло, котельнэ 257-рэ, тепловой сетьхэу километрэ 302-рэ, гъэфбэлгэе гупчэ пунктхэу 25-рэ, газрыklonlэ километрэ мини 3-м ехъу, псыубытылпэ 319-рэ, псырыklonlэ сетьхэу километрэ мини 2,44-рэ, фетэрыбэу зэхэт унэ 1748-рэ үкли аш нэмыхэр гъэфбэн чэзыум фагъэхъазырых. Чээпэгэум и 15-м ехъулэу муниципалитетхэм ахэр зэрэхъазырхэр къэзыушихъялтире тхылхэр зэхагъэуцонхэ фая.

Энергиею икъеклуаплехэмкэ чыфабэ зэрательыр отраслэм иофыгъо шхъалхэм зыкэ ашыщ. Адыгейм и Лышхъэу муниципалитетхэм үкли ведомствэхэм пшъэрыль къафишыг чыфэхэр къатыжынэм тегээпсхыхъагьэе юфшэнныр агъэлэшынэу.

Адыгэ Республикаем унэхэмкэ икъэралыгъо инспекции ишац

Илона Кравцовам къылотагь ЖКХ-м ылъянъыкъолэ улъякунхеу зэхашагъэхэм якъеуххэм афэгъэхъыгъэу.

2022-рэ ильесим щилэ мазэм и 1-м къыышуублагъэу коммунальнэ фэл-фашлехэм атефэрэмрэ унапклемрэ ятынкэ социальнэ ылъыгъэу зэрэтишхэр ЖКХ-мкэ чыфэ зытэмылхэр ары нылэп. Социальнэ ухумэным икъулькъухэм ЖКХ-м къебархэмкэ икъэралыгъо къеклуаплехэм ящикиэльэе пчагъэхэр къараахы.

Непэ Адыгеймкэ аш фэдэ фэгъэкотэнэгъэ зылеклахъэрэ нэбгырэ мин 30,6-рэ фэдиз мэхъу. Тапекли зэпүу имылэу субсидиехэр къафальтэнхэм пае ГИС-м игъом үкли икъоу къебарыр 1элгагъэхъан фая. Унэхэмкэ инспекцием зэхицгээгэе улъякунхэм къызэрэгэльэгъагъэмкэ, хэбзэукъоноигъэхэр щыгъэзыягъэ хъунхэм пае тхыль 93-рэ аратыгъ.

Адыгейм и Лышхъэу Күмпил Мурат къызэрлиуагъэмкэ, фэгъэкотэнэгъэ зифшэшүашхэм игъом а ылъыгъэу алеклэгъэхъэгъэн фая. ЖКХ-мкэ ГИС-м шуалгэ къытэу юф дашэнныр пае муниципалнэ үкли шъолтыр ведомствэхэм язэдэлжээнэгъэ епхыгъэ пшъэрыльхэри афашигъэх.

Анах мэхъанэ зиэ пшъэрыльхэм ашыщэу Адыгейм и Лышхъэ зыцэ къыриуагъэр «линие занкэмкэ» цыфхэм аш зыкъызыфагъазэм къаэтыгъэ юфыгъохэр ары.

Шыгуу къэдгээкъижын: 2021-рэ ильесим шышхъэлум и 19-м КъТРК-у «Адыгеймкэ» республикэм и Лышхъэ «линие занкэмкэ» улчэхэр къыратыгъацгъэх. Сыхьати 2,5-рэ клогъэ зэдэгүүшигъэум анахыбэрэ зигугуу къашыгъэ юфыгъо 69-кэ

Күмпил Мурат джэуапхэр къаритыгъыгъэх.

«Линие занкэм» ильэхъан нэбгырэ мин 1,5-рэ фэдизмэ улчэхэр къатыгъэх. Йофыгъоу цыфхэм къаэтыгъэрэхэр хэвшыкэу зэхъокыгъэ хъугъэх: 2019-рэ ильесим нахыбэрэмкэ зыгъэгумэкыщтыгъэхэр къэлэцыклю ыгыпылхэм чыпэхэр зэрэчыфимыкъухэрэ ары. Джи непэ къаэтыгъэ юфыгъо инибэ зэшохыгъэ хъугъэ. Ауджыри мэхъанэшхо зиэ, зе-

шохыгъэн фэе пшъэрыльхэр щылэх. Ахэм ашыщых пэшэныгъэ зезыхъэхэрэм аштэрэ унашохэмкэ зэшохыгъэ хъун зыльэкиштхэр. Мы юфшэным шынаэл тэжэгүйтэйнэу сышьюлъэу. Цыфхэр зыгъэгумэкыхэрэ юфыгъохэр зэкэе игъорыгъоу зэрээшотхыщтхэм тинаэ тедгээтышт», — къынхыгъялгэ Күмпил Мурат.

Тыгъосэрэ зэхэсигъом анахъэу зыгъэгумэкхэу къышаэтыгъэ юфыгъохэм ашыщ бжыххээ

Ильесныкъом икъеуххэр зэфахысыжыгъэх

Республикэм 2021-рэ ильесим иапэрэ къэлэныкъо исоциальнэ-экономикэ хэхъонигъэкэ пэшорыгъэшь зэфэхысыжхэм АР-м иминистрэхэм я Кабинет изэхэсигъоу тыгъасэ щатегушылагъэх.

Адыгэ Республикаем экономикэ хэхъонигъэмкэ үкли сатыумкэ иминистрэу Шэуджэн Заур къызэгүүшигъэм къызэрэхигъэшыгъэмкэ, социальнэ-экономикэ хэхъонигъэм ильенкъуабхэмкэ Адыгейм гъехъагъэхэр ешых. Игъорыгъозэ экономикэр зыпкэ зэриуцожырэм

ишүаагъэкэ 2021-рэ ильесим үкіхэм адэжэ проценти 4-м нэсэу аш зыкыиэтышт, ВРП-р сомэ миллиарди 149,5-м нэсүшт.

2021-рэ ильесим щилэ мазэм – мэкьюогуу гуртымкэ лэжжапкээр сомэ 34263,3-м нэсүгъ, ильесэу икыгъэм

иджырэ лъэхъан ельтигъэмэ, проценти 109,7-рэ хъугъэ. Гуртымкэ цыфхэм яхахъохэр процент 11,6-кэ нахыбэ хъугъэх үкли сомэ 29441,5-м нэсүгъэх. Цыфхэм ахьщэм ылъянъыкъолэ хахъоу ялхэр проценти 4,9-кэ нахыбэ хъугъэх. Потребитель уасэхэм яндекс про-

центи 4,1-рэ хъугъэ, Къыблэ федераль нэ шъолтырэш пштэмэ, аш хэхъэрэ субъектхэу зининфляции анах цыкликхэм аш ашыщ. Уасээр къызэрэхыхэрэг тъомлажхэхэм ялгъээкынкэс өрмэлжилхэрэспубликэм зэрэцшишэхэрэм ельтигъэ. Мэзи 6-м къыклоц аш фэдэ өрмэлык 650-рэ муниципалитетхэм ашызэхашагь.

Алэрэ ильесныкъом юфшэнмыгъотыгъээр процент 1,3-м нэсэу къеихыгъ. Ильесим үкли эхъулэу юфшэнмыгъотынгъээр пандемиим ыпэкхээ зынэсигъэшыгъэ лъэгаплэ тетышт.

(Икъух я 2-рэ нэклуб. ит).

Я VII-рэ Дунэе форумыр

Шышхъэум и 27-м щуублагьэу и 29-м нэс я VII-рэ Дунэе дзэ-техническэ форумэу «Армия-2021» зыфиорэр Мыекуапэ и Гупчэ мемориал пэблаагьэу щыкюшт.

Мэфищым къыкюц дээ Ia-шэхэр, джащ фэдэу зыкъеуху-мэжьыгъэнэмкэ хэгъэгум ипромышленность иборудование, итехнологиехэр къагъэлъэгъоштын.

ХъакIэхэм арагъэлъэгъоштын Iашэ лъэпкэ зэфэшхъафхэр, разведкэмкэ агъэфедэрэ оптическэ приборхэр, дзэ-промышленнэ комплекснэ ипредприятияхэм къыдагъэкырэ продукциер. Дээ авиацием икъэгъэлъэгъонхэр зэхащэштын.

Мы зэхахъэм тэгъэпсихъагъэу контрактам тетэү дээ куулыкүр зыхыштхэр ыкчи дээ училишхэм ачлэхъащхэр къыххэгъэнхэмкэ мобильнэ агитационнэ пункт зэхащэшт. Аш

нэфэшхъафхэр муниципальнэ творческэ колективхэм хъакIэхэм апае къэгъэлъэгъонхэр кашыштын, сатышылэ чылгэхэри къызэуухыштын, псыльэпкэ зэфэшхъафхэр ыкчи нэмийкэ товархэр ашшэштын.

Къэгъэлъэгъонхэр сыхыатыр 10-м къыщегъэжьагьэу 15-м нэс клоштын. Экспозициер зыдэшылэ чылгээм нэсынхэу фаехэм муниципальнэ маршрутхэу N 1-р, 2-р, 9-р, 19-р ыкчи 29-р (къэуцуплэу «Привокзальнэ площадыр»), троллейбусэу N 7-р, я 110-рэ маршрутыр (къэуцуплэу «Гупчэ мемориалыр») къызфагъэфештых. Джирэ лъэхъаным къыдагъэкырэ Iашэ ыкчи технике зэфэшхъафхэр мин 28-м ехуу

ритигъэмкэ, маршрутхэм азыфагу таажики 5 – 10 ильшт, ау я 110-рэ маршрутым – таажики 35 – 40-рэ. Дзэ-техническэ Дунэе форумэу «Армия-2021» зыфиорэр Iофхъэбзэшкоу щыт, урысые ыкчи Iэккыб къэрал уэшыгъэ клаучIэхэм, зыкъеухуумэжьыгъэным фытегъэпсихъэгъэ предпринятиихэм, научнэ ыкчи конструкторскэ еджапIэхэм ялыклохэр яблэнэрэу къэзэрэугъох.

Мы Iофхъабзэм тэгъэпсихъагьэу хэгъэгум игъэхъэгъэ анах дэгъухэр къагъэлъэгъоштын. Джирэ лъэхъаным къыдагъэкырэ Iашэ ыкчи технике зэфэшхъафхэр мин 28-м ехуу

пстэумки аш къыщагъэлъэгъошт.

Московскэ хэкум шышхъэум и 22-м къыщегъэжьагьэу и 28-м нэс щыкюшт форумым тэгъэпсихъагьэу Адыгэ Республиком иквандориум илъяклохэм пшэрыльбыэ зэшлозыхын зыльэкырэ, еж-ежырэу Iоф зышээрэ,

быбын ыкчи псыкылум щыкюн зыльэкышт аппаратхэм япроектхэр къырахылыгъоштын.

Мы форумым даклоу шышхъэум и 22-м я VII-рэ Дунэе дээ джэгунхэр аублагъэх, къэралыгъо 44-мэ якомандэхэр ахэм ахэлжэгъоштын.

Адыгэир Iофхъабзэм хэлэжьэшт

Шышхъэум и 27-м Урысые щыкюшт Iофхъабзэм «Ночь кино» зыфиорэм Адыгэир хэлэжьэшт.

Аш хахъэу мы мафэм сыхыатыр 17-м къыщегъэжьагьэу ыпкэ хэмьльэу фильмэ заулэ къагъэлъэгъошт. Гүшүйэм пае, Мыекуапэ культурэм и Унэу

«Гигантам» Нэгъэпльэ Аскэрыйд идокументальнэ фильмэу «Подвиг милосердия» ыкчи «Черкешенка» зыфиохэрэр къыщагъэлъэгъоштын.

Адыгэим щыкюшт Iофхъабзэм икIэцхаклох AP-м культурэмкэ и Министерствэ, УФ-м икинематографистхэм я Союзу Адыгэим щыэр ыкчи мыекьюоп къэлэ администрацием культурэмкэ и Гээлорышланлэ.

— **Фильмэр рамыгъажьээшэ аш хэлэжьсагъэхэм цыфхэр адэгүүши-Іэнхэ альэкIыщт. Iофхъабзэм къырагъэблэгъагъэх театрэм ыкчи кином яактерэу, режиссерэу ыкчи сценаристэу Бэгъ Сайдэр AP-м и Лъяпкэ театрэ ипэицэ ІэнатIэ зыгъэцэклэрэ Хъакъуй Аслынэрэ, — къытыгъ AP-м культурэмкэ и Министерствэ.**

Фаехэр зэкэ ыпкэ хэмьльэу фильмэхэм ялтынхэ альэкъын. Къэлгъэн фае цыфхэм санитарнэ шапхъэхэр агъэцкIэнхэ зэрэфаэр, залым чэсхэм япчагъэ аш чэфэштэм ипроцент 50-м шоклы хъуштэп.

Адыгэим щыкюшт Iофхъабзэм икIэцхаклох AP-м культурэмкэ и Министерствэ, УФ-м икинематографистхэм я Союзу Адыгэим щыэр ыкчи мыекьюоп къэлэ администрацием культурэмкэ и Гээлорышланлэ.

ШъунаIэ тешъудз!

Лъытэнэгъэ зыфэтшырэ тигъэзетеджэ лъапIэхэр!

Мы ильэсым щыIацхэ хэдзыхэм ялхыгъэу шышхъэум и 27-м къыщуублагъэу Йоныгъом и 16-м нэс телевидениемкэ программэр тигъэзет ишэмбэйт къыдэкIыгъу ары зэрэтыштыр. Йоныгъом и 17-м, бэрэсэхшом къыдэкIыгъу ары зэрэштэй, программэр дэлхыщт.

«Адыгэ макъэм» иредакций.

Адыгэ Республиком иминистрэхэм я Кабинет иунашь

Адыгэ Республиком 2022-рэ ильэсым урыпсэунымкэ анах ахьщэ макэ щагъэнэфагъэм ехыллагъ

Федеральнэ законэу «Урысие Федерацием урыпсэунымкэ анах ахьщэ макэ щагъэнэфагъэм ехыллагъ» зыфиорэм ия 4-рэ статя ия 3-рэ пункт тэгъэпсихъагьэу **унашьо сэшьи:**

1. Адыгэ Республиком 2022-рэ ильэсым урыпсэунымкэ анах ахьщэ макэ миш тетэу гъэнэфэгъэнэу:

- 1) нэбгыре тельтэу – сомэ 10277-рэ;
  - 2) Адыгэ Республиком щыпсэухэрээр социальнэ-демографие куп шъхьалэхэмкэ зэтэутыгъэхуу:
  - a) Iоф зышэхэрэм – сомэ 11202-рэ;
  - b) пенсионерхэм – сомэ 8838-рэ;
  - c) кIэлэцыкIухэм – сомэ 10452-рэ.
2. Официальнэу къызыхаутырэм ыуж мэфи 10 зытешIэкэ, мы унашьом клаучIэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республиком и Премьер-министрэу Геннадий МИТРОФАНОВ

къ. Мыекуапэ, шышхъэум и 23-рэ, 2021-рэ ильэс № 150

КIодыгъэм лъэхъух

КIодыгъэу амыгъотыжьырэ Гыыдзэ Схьатбый Сахьидэ ыкъор, Коцхэблэ районым ит къуаджэу Блащэнсынэ щыщэу, 1953-рэ ильэсым къэхъуугъэр зыдэшьIэр Адыгэим ихэбзэухъумэкIо къулыкъу егъэунэфы.

2021-рэ ильэсым шышхъэум и 13-м унэм икIи, къыгъээзэжьыгъэп. Непэ къызинэсигъэм ар зыдэшьIэр ашIэрэп.

Итеплъэ зыфэдэр: ильэгагъ метри 167-рэ мэхъу, шышхъац клаако, тхъуагъэ.

Щыгыгъэр: джэнэ фыжышишьу, кепк, гъончэдж шIуцIэр ыкчи щырыкъу шIуцIэр.

ТышъольэIуу, Схьатбый Сахьидэ ыкъом икъэбар, зыдэшьIэм шуущыгъуазэмэ полицием ителефон номерхуу 8(8772) 59-65-53-м, 8(918)921-52-01-м и 02-м (мобильнэ номерэу 102-м) шуукъытеонэу.

Бзыикъо зау: хабзэр зэкэмэ авшь

(Икэух.)

мыр мыхъуре» али, тэджыхи, бжъэдыгъумэ адэж клохи, яльэ-лугъэх.

— Мыш фэдэу бзэджашхэхэй тэ кытхэки шъуадэж къэ-клохыгъэ хъаклашэу шъуилэхэр тафаашь кытешшутыжых, — алыагь.

— Алахым темыуки, хъаклашэу кытхэклилэжыгъэй сыйдэущтэу шъоттыжын, цы-фыгъэми еклурэп, тэркэ хъурэп, уигугуу рашынэу дэхэ дэдэу зыгорэу щытэп, мардже хъужын, тешумыгъэз, — бжъэ-дигъумэ къаугай.

— Ау шъумыло, мы емыкы зыхэшхуяштим фэдэмкэ тэ щыхъэгъу шъутшыгъэп, мыхэм янэ, ятэ, аш, ашыпхухэмкэ емыкы къащышыгъэу, тхаяусихэ ялэу шъуадэж къэкула-гъэхэ щытмэ, тэризи етоллэн щылэп, — алыагь. — Ау мыхэр бзэджашхэ, техаклох, uklakloх. Мыш фэдэу шо кышхуяшкырээр хъаклашэу тадэх къэкло-жье, дгээгүнэу, тэ кытхэкыгъэр шьори жъугъэгъун зыху-кэ, бзэджашхэу кытхэклирэф тфемыубытылэжэу бгүйтум-ки тизэрххуяштим шъегупши-си кытешшутыжых.

— Тэркэ хъурэп мыр, си-дэущтэу хъухэн, зи кулаг фэд-гъотырэп, етоллэнти тшэрэп, мышкэ тешумыгъэз, — алыиш, къабыл амышыхэтэу бжъэдиг-гъухэр утыку ихагъэх.

Къизеххэхэм шапсыгъэмэ сид алыагъэ?

— Мы къэтугацэ шъуезэ-гъэу кытешшутыжыхин шъуол-мэ, шъузэререклокырэп шъот-туагъэш, эхэшшохы, кытешшутыжых, кызытешшумытых-хэки заокэ шъутетхижыхыштых мыхэр.

— Олахэ шъукъытээон шъуомэ, шъукъытээон нахь, нэмийк кулаг тиэу тэ тымылэгъурэ, — али, бжъэдигъумэ алабажжэ раси, уцугъэх.

Орми птыжыщтэп, сэрги стыжыщтэп. Хъу шлоигор орэху, сыйдэущтэу уихъакэ птыжыщта? Еж хъишээр кызэреклокырэмкэ бжъэдигъум къула-гъэри шылыкъэу, шапсыгъэм къулаугъэри шылыкъэу, зитеу-убытэштэп умышшэнэу аш фэдэу щызэшонагъэх щытгъэх. Мы шылыкъитур сыйдэущтэу зэблэп-хытт улымэ? Бзэджашхэ аш фэдэу гъэбыльыпэ ыгъоты зы-хъукэ ахэр нахьыбэ хъунхэба! Шъхье, уихъакэ зыхъукэ, кыюклолэжыгъэмэ, сыйдэущтэу птыжыщта? Заом фэшхъаф зэшүүмыхынэу тифагь ар.

Арэу зэхүум, шапсыгъэхэр язау, нэрыгищи къатырахижыгъэх (мыр ылэки эзхэ-тимыхыгъэу, тизшимигъозагъэ тоф — Къ. А.). Зыр пэнэпцэ машло аши, зэкоцлахи, хадзи аяэстыг. Ятлонэрэм ышхъэ шуаупкыг. Ящэнэрэр шы мисэкыкэ зэбгыратхижиг.

Модрэ бжъэдигъумэ ахэр

зэраторахижыгъэхэр шъхъакло ашыгь, агуи къеугай (шапсыгъэхэу хъаклашэ бжъэдигъумэ къахижыгъэхэр атырахижынэу заулэрэ къэклюа-гъэх гупшишэр нахь тетэгъакло, Шапсыгъэ Индрыс мышкэ тыригъус. Шапсыгъэрэ бжъэдигъурэ зэуупхъох къодыу щымытэу, мышкэ къемыцуухэу зао къарашилэ зэрашомгъор бжъэдигъумэ ашэштыгъэ — Къ. А.). А уахтэм тифау къэбэртахэр урысын эшлэгъэхэу, урыс къэсерим (тхъаматэм, тетыгъо зыыгъим — Къ. А.) бзыльфыгъэр ратыгъэу, ар ямахульэу а уахтэм щытгъэ. Арыти, мыр ыгъэгүнэнэу, адыг лэкъоллэшэу ильэпкыкэ дэгьюо, бзыльфыгъэр ыгъэгүнэнэу лы сыйай юулагъэти, Бзыикъор ратыгъэу щытгъэ (Мы чыплэм Индрыс Бзыикъор лыцлэу елтытэ, аш елтыгъэу заом Бзыикъу ралгъэу. Икэбар хэшагъэ хъугъэ Иван Грознэм къэбэртаемэ ахьну рати, аш кыгьюо лэкъоллэш клахэр, лыхэр Петербург клохи кызэрэтигъэхэр. Ау тидэ щыла Иван Грознэр, тидэ щыла Бзыикъо заор?! — Къ. А.).

А Бзыикъор бжъэдигъэу, а бжъэдигъумэ къяхъуплагъэм пас етхъаусыхыллаагъэхэм, сыйдми шъхъакло рагъэши япхуу, а къэбэртэе бзыльфыгъэр къэсерим ратыгъэр лыим рагъэлэшиш, бжъэдигъумэ шыу шыипл, лашэ, топитлу къаритигъ (Индрыс къэбэртэепхъур къаделагъэу тоф, мыхэр уахтэки эзтекых, Хъаджэмыкъо Батчэрэе зидэклогаагъэр Ятлонэрэ Екатеринэ дэхж. Сыда мы шапсыгъэ-бжъэдигъум эзпыштим Екатеринэ бжъэдигъумэ нахь зыкафикаудыгъэр? Аш льапсэ фэхүгъэр Екатеринэ революции тоф зэримыдэштигъэр ары. Хъаджэмыкъо Батчэрэе дипломат цэриуагь, арыти, пачынхэ гуашэм хъурэр зыгурэом, бжъэдигъу аристократмэ къакъоуцаагь — Къ. А.).

Еланэ а бжъэдигъу-шапсыгъэхэр зэхахъэх, зээуагъэх, зыщизээуагъэхэр Тэхутэмийкое лэгур, Тэхутэмийкуаа-уукыкэлэгум укызехыкэ, Тэхутэмийкуааэр Козэтэрэ азыфагу шьольыр хъураеу ильыр ары. Зызэаохэм, ошх щылэу тифи, урысмэ ятогхэр афэгъэуагъэхэп (нэмийк версиеу мы къэбарым илэмкэ Екатеринэ идээклогимэ амал илэмэ заом хэмийханхэу къафигъэптигъэхэр арэу шапсыгъэмэ агу зыгъэкло-дигъэр гупшиш щыл — Къ. А.).

Щызэаохи, шапсыгъэу нэбгырэ минипшилэгэдэг хэклюдагь аш, джащ фэдэз бжъэдигъу хэклюдагь (мы заом фэгъэхыгъэ къэбарэм адигэуагъэри атырахижигъ, урысмэ къаритигъэ шуухэри аукыгъэх, Бзыикъори аукыгъэ.

— Ы-ы, ох, ох! — ыуагь ныом, — джы рэхьаты си-пшигъэ, егъашэм бжъэдигъу шуухэри льфаплэ итгэхэки, Бзыикъор фэдэ къаритигъынэп. Ау Хъагъурмэ якалэ фэд нэмиймэ, агуунэрэ шапсыгъэ шуухэри кыльфыжыгъэштэгэх, тхъа-гъэпсэу, сиклал, — ыуи, илэгү дэххажжигъ.

Джы мыры тэ хэтшыкы-рээр Бзыикъор заом. А ныом (а

къэбарэм кызэралорэмкэ уры-си зэуагъэп, зи ащиши хэкло-дагъэп — Къ. А.). Зы шапсыгъэ клахэр горэ а лыгъачьэм хэ-хууштуу, Афылс дэлэдэжэгъигъэши клахэр горэм тесэу (клахэр уанэ зытемыльшыр ары — Къ. А.). Зыдэлэдэжжым, Хъагъур янью къэлапчээм лутэу тифагь.

— А сиклал, моу къэуцу, непэ шуухэтигъэ хууаэм, хъаку-лы-къум сид хэхъуахыгъ? — ыуи къеупчыгъ.

— Олахэ, тиоф шапсыгъэ яынкэ дэгтүгээп, — ыуагь клахэр. — Анах гукауо тфэхүгъэр Хъагъур зэшхэр зэрэхэ-кло-дагъэхэр ары. Мыш фэдэз бжъэдигъуми ахэхэдэг хэклюдагъэ, мыш фэдэз шапсыгъэмэ ахэхэдэг хэклюдагъэ, топитлу къаритигъэри атырахижигъ, урысмэ къаритигъэ шуухэри аукыгъэх, Бзыикъори аукыгъэ.

— Ы-ы, ох, ох! — ыуагь ныом, — джы рэхьаты си-пшигъэ, егъашэм бжъэдигъу шуухэри льфаплэ итгэхэки, Бзыикъор фэдэ къаритигъынэп. Ау Хъагъурмэ якалэ фэд нэмиймэ, агуунэрэ шапсыгъэ шуухэри кыльфыжыгъэштэгэх, тхъа-гъэпсэу, сиклал, — ыуи, илэгү дэххажжигъ.

Джы мыры тэ хэтшыкы-рээр Бзыикъор заом. А ныом (а

гъэу щытгъээм, зыщигугъхэу бжъэдигъухэр зыблэбгүе епльгъэхэ лыир ары. Иашэ пломэ, къафихыгъэ, шуухэр пломэ, урысмэ кылхыгъэ, а зыкьюу-цаагъэр абдзахэп, шапсыгъэп, бжъэдигъоп — къэбэртэепхъу. Кылхыгъэр кызийхыгъэри урыс. Мы зэхэгъэхъогъэ купмэ узягупшикэ, аш фэдиз ыгъэхэнэныш, ежэ фэшхъафым энэкъокуныр епэсигъягъэп.

Ежэ фэшхъаф икодын ымыгъапэу, адигэхэр аүщтуу зэрэ-кло-дэхэрэм шомылтыкэу, а ымыклоу кыыхырэм ымыгъапэу, аш тээвэрээри зэрэхылэжжых, рихылээрэм нахь гуриогъошу фэхүүнэм пае. Джаш пае Шапсыгъэ Индрыс Бзыикъор заом кызэрэри-тагъэм тэ зэхэтхыгъэр едгээш-шагь. Атхыгъэхэмкэ, тэ тхы-гъэхэмкэ мы темэр ухыгъэ хъурэп, епхыллэн ыаджи джыри щы: Бзыикъор заом ыуух хъугъэхэр, Шэрэллыкъомэ Шапсыгъэ зэрэгээжэхъигъэр, зымыгъээ-жъигъэ Шэрэллыкъо Аслын Пышэ иджабгүе инэпкэ, урысмэ аубытгъээм, Гырунхъаблэ зэ-рээшигъэуцугъэр, ар нэужым къээхэмэ зыкызэбгырагъэ-тээхыгъэр, нэмийхэри. Ахэр кыткэххэхъэрэм ашлэнхэ фае, адигэ ябынкэ мыш фэдэ гүзэ-жъюхэр тимшэхэу, тывылэп-кышилэх, лыепкэ зэхэдэ зэфэты-мисэхъягъэр, тиблэхкыгъэ зыши, тапэ къетыри зы хъуным пае.

КҮҮЕКЬО Асфар.

апэблэгъэ къуаджэ горэм хъаклапэ куагъеу шапсыгъэхэмрэ аbdзаххэхэмрэ якыламэ азыфагу бирсыр горэ къитаджи, зэхэххъягъэх. Зэхэхъягъэр тээкү анах зыпкъ къикыгъэр Хъаджэбирам, аbdзаххэм ятхамат ары. А заом хэтхэу зэрэу-кыихэу шапсыгъэ тхъаматэр къэкложызэ, а бирсырим кырихыллагь. Азыфагу пынкылэу къильяди, шыу къэсийжигъэти, къяупчыгъ:

— Арэп, мы зэпхъорэлъф-зэшшыхэр, шапсыгъэрэ аbdзаххэр ябынэр зэрэмыукихэмэ мыхъунэу мыхэм азыфагу хэт ыбзэ-гүа Ѣыдэгъугъэр?

Анах тхъаматэр ахэтэир Хъаджэбирамти, аш зыфижээзагь.

— Сэрба мыхэм азыфагу Ѣыдэгъугъэр! — ыуишь, Ѣы-мыукитэжжэу Хъаджэбирам къиуагь.

— Мырэущтэу зэпхъорэлъф-зэшшыхэр зэрээзгээукиын зыгу хэл лыим итхамэтагын иблэгъагын тэ тифаеп, — ыуи, пэштаор (шонкылэ — Къ. А.) къирхи, еуи Хъаджэбирам Ѣукигъ.

Джаш Ѣызэбгырыкыжыхи, аш къыщыублагъэу непэ къыз-нэсигъэм аbdзаххэрэ шапсыгъэрэ азыфагу Ѣо къимыфагъэу, зытэйтим тетээу реклокы...»

Кызэрэнэфагъэмкэ, Шапсыгъэ Индрыс Бзыикъор заом фэгъэхыгъэу кыылотагъэм хэ-кужым кыщеклокыгъэх, джыри кыщеклокхэрэ къэбэрхэм тээкү зыщизэтекхэрэ илэх. Мыр бгэшэлгэонэу Ѣытэп, къэбэр къеклокызэ зыгори хэзы, зыгори хэхъо. Ау ар фашээу плшэ хъущтэп, аш фэдэмэ мыхъээ, мытлоу тарихыллэу мэхъу, ау Шапсыгъэ Индрыс фэдэм ар фишиштэп, зэхихыгъэр ары кыылотэжжырэ.

Адыгэ Ioplautэм лыэнхъорыгъазуу уеплэхэдэг хъущтэп, адигэм «зэгъапшэр анах тэрээ» тоф, аш урыгъуазэмэ нахьыши. Аш пае тэ зэхэтхыгъэхъэу, тизэдэжжигъэхъэу хъугъэри мыдрэ лэхкыб адигэмэ адэж Ѣызэхэтхыгъэ-ри зэтэхыллэжжых, рихыллэрэм нахь гуриогъошу фэхүүнэм пае. Джаш пае Шапсыгъэ Индрыс Бзыикъор заом кызэрэри-тагъэм тэ зэхэтхыгъэр едгээш-шагь. Атхыгъэхэмкэ, тэ тхы-гъэхэмкэ мы темэр ухыгъэ хъурэп, епхыллэн ыаджи джыри щы: Бзыикъор заом ыуух хъугъэхэр, Шэрэллыкъомэ Шапсыгъэ зэрэгээжэхъигъэр, зымыгъээ-жъигъэ Шэрэллыкъо Аслын Пышэ иджабгүе инэпкэ, урысмэ аубытгъээм, Гырунхъаблэ зэ-рээшигъэуцугъэр, ар нэужым къээхэмэ зыкызэбгырагъэ-тээхыгъэр, нэмийхэри. Ахэр кыткэххэхъэрэм ашлэнхэ фае, адигэ ябынкэ мыш фэдэ гүзэ-жъюхэр тимшэхэу, тывылэп-кышилэх, лыепкэ зэхэдэ зэфэты-мисэхъягъэр, тиблэхкыгъэ зыши, тапэ къетыри зы хъуным пае.

О уицыфых мыхэр, Адыгейр!

ҮІГУ ЗЭКІЭМИ афызэхуыгъ

Шъумиафэ шу, редакцием иофишлехэу льтэнэгъэ зыфэтшыхэрэр! Шъуигъээзет цыф цэрылохэм, гъешэгъонхэм, гъэхъагъэхэр зилэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр бэрэ къехъэх. Непэ тэри, пцэжьехуунымкэ Азовэ-Черноморскэ Гъэлорышланлэм и Пшизэ-Адыгэ отдел иофишлехэм, нэуасэ шууфэтшы тшлонгы типащэу, зищыэнэгъэ, зилэпэлэсэнэгъэ, зишэнэгъэ мы хызмэтшланлэм фэзыгъэлажъэу, шышхъэу мазэм зыныбжь ильэс 65-рэ хуре Янэко Аслын Исхъакьыком.

Аслын фэдэхэм апае «гушо зилэ цыиф» ало. Мыш икабинет ипчъэхэр, ыгу цыфхэм зэрэфызэхуыгъэм фэдэу, ренэу зэхуыгъэх. Хэти аш дэж чэхъан, игуклаеклэ, игумэлхэмкэ зыфигъэзэн, гущыгъэу фэхъун ыльгъэшт. Ары къэс, гущыгъэ къодыгу щымытэу, Ишыгъэу цыфым фэхъуным, ишуагъэ ригъэкынам ар пыль.

Янэко Аслын Исхъакьыком шышхъэум и 27-м, 1956-рэ ильэсүм къэхъуг. 1991-рэ ильэсүм Пшизэ мэхъумэш институтыр, 1998-м — Ростов дэт къэралыгъо университетын иаспирантурэ къуухыгъэх. 1999-рэ ильэсүм ар экономикэ шиэнэгъэхэмкэ кандидат хуугъэ.

Аслын иофишлэнэр 1971-рэ ильэсүм ыублагь. 1983-рэ ильэсүм къышуублагьау 1993-м нэс объединение «Краснодаррэйпромын» иофыз энэгээсээний иофишлэнэр зэргийцэкэштэй ицыхэ тельэу Адыгейн иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслын иунашьоке 1993-рэ ильэсүм аш Янэко Аслын паша фашыгъ. Ильэс зэхэлъялохэм Адыгэ республике инспекции ыцэ зэблахью хуугъэ, ау ишшэрэй — пцэжьехэр къеухуумэгъэнхэр ыки ахэм ахгэхэхьогъэнир — зэмыхьокеу къэнагь. Шыпкъэ, организацием иззехшэн, аш ыльэ итэгъэуон зытефэгъэ я 90-рэ ильэсхэу къэралыгъо структурэхэм зэхокынагъэ зыщафэхуущтыгъэхэр къинагъэх. Иофишлэнэм фэгъэсагъэ, аш ишьэхэм ашыгъозэ специалистхэр щыагъэхэп, организацием транспорти, ишкігъэхэ оборудования, зычэснэхтэй уни ишагъэхэп.

Ау охтэ къэлким къыкъоц республикэм щагъэпсыгъэх пцэжьехэм якъеухуумэнкэ участкит. Ахэм псым зэрэттэштэх къызэракхуащхэ

транспорти, зэпхыныгъэм иамалхэри, табельнэ ыаши арагъэгъотыгъ. ыишшэклэ щыгэ пашэхэм ялэпийгъ ишуагъэкэ инспекцием иадминистрации, аш икъулкыу зэфэшхъафхэр, зычэснэхтэх унэхэри, гъэтлыгъэхэри, нэмькэлэ псэуальхэри агъэпсыгъэх, инспекции участкхэри зэтэргээпсихъа гъэх. Джаущтэу, Аслын иофишлэнэм фыщытыгъэу фырилэ, зэрээхэштэй иофишлэнэм фыщытыгъэу, Ишыгъэу цыфым фэхъуным, ишуагъэ ригъэкынам ар пыль.

Аслын фэдэхэм апае «гушо зилэ цыиф» ало. Мыш икабинет ипчъэхэр, ыгу цыфхэм зэрэфызэхуыгъэм фэдэу, ренэу зэхуыгъэх. Хэти аш дэж чэхъан, игуклаеклэ, игумэлхэмкэ зыфигъэзэн, гущыгъэу фэхъун ыльгъэхууц. Ары къэс, гущыгъэ къодыгу щымытэу, Ишыгъэу цыфым фэхъуным, ишуагъэ ригъэкынам ар пыль.

якъеухуумэн ежь фэгъэзэгъэ шьолтырим щызэтыгъэуон, щызэтыгъэпсихъан ыльгъэх. Чыопсүм икъеухуумэнкэ орханхэм, Адыгейим ыки Пшизэ

шьолтырим щызэтыгъэ адьрилэу адэлжээзэ, итгъорыгъо отраслэх хэхъоныгъэ ригъэшыгъ, непи а иофишлэнэр зэпигъэурэл аш. Пцэжьехуунымкэ Азовэ-Черноморскэ чылпэ Гъэлорышланлэм псыхэм, ахэм ахсхэм язывт упплэхэри, нэмькэлэ алтыпльэгъэнымкэ ыки къеухуумэгъэнхэмкэ икэрикъэу зэхажжэхыгъэ и Пшизэ-Адыгэ отдел ишащэу 2011-рэ ильэсүм имээзэ мазэ Аслын агъэнэфагь. А отделын къыфэгъэзэгъэ Адыгэ Республике

ликар ыки Краснодар краим ирайонибгыу: Шытхэлэ, Горячеключевской, Апшеронскэ, Мостовской, Успенскэ, Новокубанска, Курганинскэ, Лабинскэ,

Отрадненскэ районхэр ыки къалэу Армавир.

Аслын Исхъакьыком шыкъор зипшэ подразделением иматериалн-техническэ базэ гъэптигъэзэн, ежь исэнхъяктэш щынагъэу илэх хигъэхъоним, иофишлэнэм ялэпэлэсэнэгъэ зыкыригъэтийнам зэпымыуо пылы. Икэлэццүкүгъом къынагъулагъэу, ным ибыдышэхээхэй, аш иофишлэнэр шу ыльгъэу, пшъэдэхкъяжэу илэр къынагъулагъэу къэтэдхжигъ. Пэшэ ишнатэйм зэрэутым даклоу общественне иофишлэнэм ар чанэу ахэлжээ, районным идепутатхэм я Совет мыйзэу, мыйтоу хадзьигъ. Ар ильэс пчэгъэхэм меценатыгъ ыки спонсорыгъ, непи арэущтэу къэнэжы, общественне мэхъанэ зилэ иофтхабзэу районным щызэхашээ

«Золотой колос» зыфиорэр, «300 лет Российскому флоту» зыцэл медалыр, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхуу тхыль, «Почетный работник органов рыбоохраны России» зыфиорэр, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхуу тамыгъэу «Закон. Пшээрыль. Цыфыгъ» зыцэл, «Ветеран рыбного хозяйства» зыфиорэр медалыр, орденэу «Слава России», «Заслуженный работник сельско-хозяйственного производства Республики Адыгея» зыфиорэр, Краснодар краим изаконодательнэ Зэлукэ и Щытхуу тхыль, медалэу «За заслуги в развитии рыбного хозяйства России 2 степени».

Аслын цыфым уасэ зэрэфишилэрэд иофишлэнэм гуетынагъэу фырилэр, ишынгъэхэ, ицыфыгъ, ихъалэлгъ. Ишынгъэ тээвэрэд ахэм къаплкырэклэ: «Щынагхэм фитынагъэ илэп лыхъужынагъэм фигъэсэнхэу, шъяубэтэ-мыгъасэм — 1эдэбнагъэм, цыфыгъэнчээм — зэфагъэм, нэпцэ щытхууалом — шъхъэхынагъэм».

Джащ фэдэ цыф дах, цыф гъэшэгъон, Адыгейим икъалэу узэргүшхонэу щит непэ зигүгъу къышуутшыгъэ Янэко Аслын Исхъакьыком шыуигъэзтэйкэ аш тифэлъяло тшонгыу псаунагъэ пытэ, хахь ишнхэу, шоу щылэр къынагъуунэу.

Пцэжьехуунымкэ Азовэ-Черноморскэ чылпэ Гъэлорышланлэм и Пшизэ-Адыгэ отдел иофишлэнэр.

хэрэм аш ишу-шагъэ ахэль, кэлэццүкү ыгын-пхэхэм, еджалпэхэм, сымэджэхэм ренэу іэп-иэгъу афхэу.

Аш фэдэу общественне иофишлэнэм зэрэхэлжъэрэм, гуетынагъэу фырилэр иофишлэн зэригъэцаклэрэм апае Аслын къэралыгъо ыки республике мэхъанэ зилэ тын льаплэхэр къыфагъэшьошагъэх. Ахэм япчагъэ бэдэд: иофишлэнэм щытхуу иорденэу я III-рэ шууаш зилэр, РСФСР-м и Ашхъэрэ Совет и Щытхуу тхыль, ЦК ВЛКСМ-м и Щытхуу тамыгъэу

«Золотой колос» зыфиорэр,

«300 лет Российскому флоту» зыцэл медалыр, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхуу тхыль, «Почетный работник органов рыбоохраны России» зыфиорэр, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхуу тамыгъэу «Закон. Пшээрыль. Цыфыгъ» зыцэл, «Ветеран рыбного хозяйства» зыфиорэр медалыр, орденэу «Слава России», «Заслуженный работник сельско-хозяйственного производства Республики Адыгея» зыфиорэр, Краснодар краим изаконодательнэ Зэлукэ и Щытхуу тхыль, медалэу «За заслуги в развитии рыбного хозяйства России 2 степени».

Аслын цыфым уасэ зэрэ

Бэгъашлэ охъу, Аслын!

Теуцожь районымкэ Тэуехъаблэ икэлэлэ илгээхуу, пцэжьехуунымкэ Азовэ-Черноморскэ Гъэлорышланлэм и Пшизэ-Адыгэ отдел ишащэу Янэко Аслын Аскэр ишагъжь ильэс 65-рэ хуугъэ.

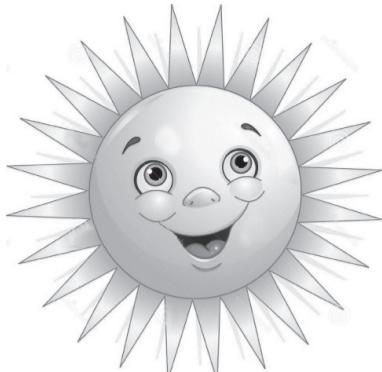
Аслын тильэнкэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» инибдэгэхуулоу, ар яунэгъо гъэзетэу, яцыклюи яини еджэхэу зэрэгчилтэйм тышыгъуа. Аш фэшлэгъэзетэйм икэлэхтэхгэу къызысыкэ аш тиздакхэрэм ашыгъ Янэко Аслын зипээшээ организациер зыдэст поселку Лъяустэнхъаблэ. Ишагълоу къытэгъюкы, тызфэ-къуагъэр къытфэгъэцаклэ. Иофишлэнхъаблэ ямызаклоу, зыщынсурэ Адыгэ къалэ-

кэ ишгүнэгъуухэми гъэзетыр къафэкло-нэу егъэлэ.

Янэко Аслын цыфышилоу, адыгэгъэзхуу зыхэлэ къал, Иофишлэнхъаблэ, Азовэ-Черноморскэ Гъэлорышланлэм иколлектив ишрэхэм, щысэхтэхилэу илэхэм ашыгъ. Унэгъо дахи ил.

Тигъэзет инибдэгэхуулоу Аслын къызыхъугъэ мафэмкэ тирэдакцье иофишлэнхъаблэ фэгүүлохээ фэлъяло ишсүнагъэ пытэнэу, ишагъэ дэгъүүрэ ехъу ишээбэрэ щылэнэу.

НЭХЭЕ Рэмээзан.

Тыгъэнэбзай

Мэфэкхэмкэ бай

Бжыхъэр мэфэкхэмкэ бай: ильесикэ еджэгүр зэфэдэкэ юныгом и 1-м ти Адыгей, тихэгэгушоо Урысюеми ашырагзэжээжэй. Зэрэхбзэу, апэрэ, еджэлэ пчэшхьаум зээтирыкыщтэ кэлэцыклю насытышохам апае тыдэрэ еджапли апэрэ одыджыныр жынчэй къашитеощт, шэныгэм иапэрэ урокхэр ахэм ашыклощтых, аш фэдэ мэфэк дахэр еджэкт цыкхэмкэ ныбжырэ гушлого инэу агухам къарыншт. Апэрэ кэлэгэаджэр, апэрэ одыджыныр, апэрэ урокыр! Ахэр кэлэцыкхэмкэ гушлого къодыеп, пышсэ гъэшлэгъоним фэдэх; еджаклэр, тхаклэр, къэшъяклэр, локлэшъяклэр – сыд ахэр зыфамыгъасэрэ?! Джаущтэу тыгъосэрэ сабый цыклю

щтыгъэхэр игъорыгьюу цыфы мэхъух, аузэ инышхуузыкъалаты, гъесагъэхэй, лэдэбныгъэ ахэлэй, шыклашохуу щыненгъэм пытэу хэуцох.

Родинэр – гүшигэшхоба?! Ашкыкырэр, къыкубытырэр зэрэбрэ, зэрэшлагъор агурагъяло, арагшашэ; Родинэр – уиурам, уикъудаж, кэлэгэаджэу шэныгъэхэм уафээшэрэр, ренэу чэщи мафи зыгу къыпфэгьюу къыбогт ны-тыхэр, уигупсэ цылфыбэр, ныбджэгъу цыкхубэу бгъотыгъэр, къыбдеджэхэрэр зэкэ зэхэтхэу ариба?! Аузэ, тыгъосэрэ сабый цыкхэм, непэ еджэн-гъэсэнгъэ лъэгъожьыем тауцох, тырашэх.

Лээлэмафэ, гъогумафэ адзынэу афтэтэо!

Бжыхъэм илан

Ильесим иуахтэхэр шьошлэх, кэлэцыкхэр? Ашыгъум ахэр къэтэжъульэпчых: кымаф, гъятхэ, гъэмаф, бжыхъэ. Аужирэ гъэмэфэ мазэу шышхъэлурекы пэт, бжыхъэ дышэ-пкашъэр пчэшхьаум къитеуцо. Ар зэрэдахэр, зэрэгохыр, зэрэбаир. Бжыхъэм зэкэ цыфхэм ашлэгъэ юфыбэм къаклэкыгъэр алъитэжы: лэжыгъэхэр – коцыр, семчыкыр, натрыфыр, чыпилыр, щаир, хэтэрыкэ зэфэшхъафхэр – картофыр, къэбаскъэр, помидор-нэшбэгүхэр, бжын-бжыныфхэр, щыбжынишо плыжжэ зэкэхъаагъэхэр, къэб тэкко шышшэр, хырбыдз

ыкчи нэшэ зэкэхъаагъэхэр тиланэхэм бжыхъэм атиз къешых. Мыхэм язакъоп, пхэшхъэ-мышхъэхэри къизэлэхъух – къужырэйси, мыэрысэ льэпкэ зэфэшхъафхэри, сэншхъэри, къыцэри, дэшхо-дэжьехэри. Джаш фэдэ къабзэу, унагъохами ахуэр щагу чэтхэр, тхачэтхэр, псычэт, къазхэри къизэлэхъух. Ахэм къаххэох былым хъугъэхэри – мэлхэр, шклэкэ цыкхэр, чэм зэкэсир. Узыфэе шынныгъор бжыхъэм тегъэштоты, джарэу охтэ бэрэчэт, тынч, рэхъат. Тигуалэу «къеблаг, тикиласэ хуугъэ бжыхъэр!» етэо.

Ти Мыекъуап

Адыгэ Республикаем икъэлэ шъхьаэр Мыекъуапэ. Ар сыд фэдэрэ уахти дахэ, лъэгъупхэ. Адыгейим ичыопс шъабэ, икъушхъэхэр пытэх, ипсхыхохэр жынчых. Тикъалэ иурамхэр занкэх, иархитектурэ гъэшлэгъоны, унэкэ зэтэтибэм, къэгэгэе зэфэшхъаф зэмшынгъухам ыкчи чын шхонтэ биррабэм Мыекъуапэ идэхэгъэ ялыгэ клағъетхы. Къэлэ гупчэ паркышоо Шъхагаш юшшо зыщызыуубгъугъэм гур ёшфы, нэр пэлхэх; урам шхьаэу Краснооктябрьскэр пломэ, лентэ псыгъо зэдиштэу мыш къышжэе ыкчи зэнкабзэу зикъудыизэ, мэшюку ыкчи автовокзальным нэсэ.

Тигъемафэ пыууханчэу фабэ, шьо джылыбэу зэхэль, тибжыхъэшь – дышэ пкашьэр тфегъашло. Пчыхъапэ жыкъэшщэту тезекхэгъухэм ятепльэ шуашо пышсэм фэд; тыгъэу къохъажэр илүпэхх маклэкэ «неуши мэфэ дэхэ дэдэ къышьостыщт», ылоу, голуగэ-гушуагъэр гум къирельхъэ; бзыу чэчэ макъэм, къэгэгэе зэфэшхъаф дахэхэу щагу пчэуупхэхэм, урамыгъухэм къашыкхэрэм, жыс къэбээ лэшюу зыупщэрэм, щыненгъэм уфагъэчфы, зэкэ чыопс халэмэтымкэ лъэшэу уразэ, «Шыкур!» – оло.

Кэлэцыкхэр ыкчи псэушхъэхэр

Маратик, зэрихабзэу, пшэхюо куашэм хэсэу бэлэгэжъилемкэ ар зэлишээ джэгүштэгъ. Ошлэ-дэмышлэу, блэгъабзэу пцэу мэкъэ псыгъожьыуу къэлэгъэм шьэожьыер тээкүү къыкыгъэштэгэ ыкчи къызшылэтигъ. Хэтгүүцэхшоо нэзимрэ дэжжэе чыгы лъэкъымэ бира-бээрэ адэжь нэсигъэу, джыри пцэу маклээр къэлгүй. Къышлагь джы кэлэцыклю ар зыщыцыр, гулээ, фэсакъэу зэrimыгъэштэнэу, хатэмкэ нахь къолагъэ...

Мыр дэдэм чэтыу щыр дахэр ынэ къышылэпкэфагь. Гъошагъэу къычлэкын, янэ шоклодыгъ,

Чэтыу цыклю

арыш, тхамыкэ цыклю яеу мэпцэу «мяу, мяу, мяу» ылозэ. Маратик ыби, зыфэллэрэ чэтыу щырыр къылэтигъ; і щифагь, еубзагь. Адрери, зэхешыкылым фэдэу, нэбэ-набэу къыилоплынхэ: нэгье-нэшхонтлабз, ежэшьбээ шлэгтхаклумэ цыклюхэр зэрэшнэрэр мыгъуашэу, гъэлэгъэх, ылээкью цыклюхэм ыкчи ынатлэ фыжь лабгъухэр ахэлтых. ылжэ цыклю, щырба, зэклекы. Маратик гушлээ унэм ильади, инанэ щэ фабэ къынхыгъ, чэтыу цыклю ар псынкэу лэгубжъэм рилыгыгъ. ынбыбэ зекүум, нахьыбэрэ пцэужжыгъэ.

Джы Маратик ылэ ар пшым фэдэу лэтигъэу тесыгъ, кэлэцыклюми дунаир фикъужынштэгъэп. Шьэожьыем пчыхъэ зэхъуми чэтыу цыклю зыкэритупшыгъэп, ыдэжь ыгъэгъо-

Нэкүубгъор зыгъэхъазыгъэр МАМЫРЫКЬО Нуриет.

БЭРЭТЭРЭ
Хьамид

Мэзым тэкло

Кэлэцыкхэм мэзым тэкло, Мэзы шхуантээм тыкынэс, Тхъаклумкыхы, баджи, цызи, Тэ тимэзы хьоу хэс.

Псыхъожьыер мэзым хэчыы, Псыхъо нэпкын тыкынэс, Псыщэ къаргъом хэс хъелабыуу, Джайи, лэнди хьоу хэс.

Бзыумы пынчыр къагъэжынчы, Мэз пхъеулур пхъэкычай, Кэлэцыкхэм гъэспэфылэу Къэтэгъоты чыгы жыау.

НЭХЭЕ Руслан

Адыгэ ланэр

Адыгэ ланэр лъэкъуищ, Ишыгъулаастэ хъалэл. Урагъэблагъэмэ, пэтшысх, Укытэм земыгъэфыз.

Къыпфытыралхъэрэ зылъхъ, Зы лулхъэ къемигъэз, Узэрхъагъэр гушон, Нахышууукъалъэгъун, —

Къызурегъяло тэтэжы. Адыгэ ланэр фэд лъяжъым, Шхъэклифэ фэлшын тэфэ, Зэрэунагъоо тылофэ.

лы, і щифээ зэдыхэччыягъэх. Сабыимрэ чэтыу щырымрэ чылем хэтхэу луушукынштэгъэ... пкыхъапэ дэгъу альгъущтэгъэн фае. Пчэдийхм тури жыэу къэуцигъэх. Маратик чэтыу цыклю ынатлэ і щифагь, ебэгъ, етланэ, цэ дахэкэ «Султанчик» ылуу, аш еджагъ. Мэзитлү-щыкэ «Султанчик» пын шылыкъэу унагъом къицуагъ: ратырэ шхыни зэхедзы, унэм ис пэпчы зафегъэшхы. Ау, гъэшэгъонба, Маратик эзрилэгъо чэтыу цыклю гушюм зэлъештэ, ыкчи цыклю къеяшь, мэлкэлэ-лъялтэ, фыкъоплыимэ джэгүзэ. Ариба къэгъотыгъэри, ылсэ тээклю икласэу, емызэшэу пылъэу зылпурэри.

